

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/56/2022
Identifikačné číslo spisu:	1513240356
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1513240356.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. W., bývajúceho v F. H. XXXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou ADVOKÁTI Müller § Dikoš, s.r.o., so sídlom v Žiline, Tolstého 1201/20, IČO: 36 864 455, proti žalovanému L.. V. N., bývajúcemu v N., Ľ. XXXX/X, zastúpenému Advokátskou kanceláriou Miloš Čičmanec s. r. o., so sídlom v Poprade, Štefánska 3793/22, IČO: 53 530 926, o zaplatenie 22 166,40 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 39C/414/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2020 v spojení s opravným uznesením z 18. novembra 2021 sp. zn. 6Co/282/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2020 v spojení s opravným uznesením z 18. novembra 2021 sp. zn. 6Co/282/2018 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 22. júna 2018 č. k. 39C/414/2013-262 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 22. júna 2018 č. k. 39C/414/2013-262 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 22 166,40 eur s príslušenstvom a zároveň žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že medzi žalobcom a žalovaným bola na základe objednávky žalovaného prostredníctvom L.. V. M. dojednaná ústna zmluva o dielo podľa § 631 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších prepisov (ďalej len „OZ“). Na základe zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že žalobca dôkazne nepreukázal svoje tvrdenie, že pre žalovaného vykonával práce v dvoch etapách, s cenou dojednanou za každú etapu zvlášť, ani tvrdenie, že prijatá suma 23 000 eur bola len cenou za prvú etapu diela; rovnako nepreukázal, že medzi sporovými stranami došlo k dohode o cene za dielo/jeho druhú etapu vo výške 115 eur/m² dlažby a z tohto dôvodu ho v zmysle § 634 ods. 1 OZ zaťažovalo dôkazné bremeno preukázať, že požadovaná cena za dielo je cenou primeranou. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poznamenal, že v prípade, že by sa jednalo o dve samostatné etapy, čo však považoval z vykonaného dokazovania za vylúčené (dielo bolo vykonávané v dvoch častiach len z dôvodu počasia), mal žalobca vystaviť dve samostatné faktúry za prvú a druhú etapu s presným rozpisom dodania materiálu a výkonu prác. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca

nešpecifikoval, za aké práce a dodávku materiálu mu boli vyplatené sumy v celkovej výške 27 000 eur, nebolo možné zistiť ani primeranú cenu zhotovenej časti diela, čo napokon žalobca ani v konaní nepreukazoval a zotrval na skutkovom tvrdení, že medzi stranami došlo k dohode na cene 115 eur za m². Pokiaľ išlo o alternatívny právny titul, na základe ktorého žalobca požadoval uplatnený nárok (vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 OZ), súd prvej inštancie konštatoval, že pravdepodobne zo strany žalovaného došlo k odstúpeniu od zmluvy podľa § 642 ods. 2 OZ počas vykonávania predmetu diela, a to momentom zákazu vstupu žalobcovi na stavbu (1.7.2011) z dôvodu obavy, že dielo nebude vykonané riadne. Podľa súdu prvej inštancie však žalobca v konaní nepreukázal, že došlo u žalovaného k vzniku bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a § 457 OZ, keď nepreukázal ani dôvodnosť nároku z pohľadu tohto alternatívneho právneho titulu. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) v poradí druhým rozsudkom z 25. novembra 2020 v spojení s opravným uznesením z 18. novembra 2021 sp. zn. 6Co/282/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie a zhrnul, že na základe uzatvorenej zmluvy o dielo žalobca dodal žalovanému dlažbobný kameň - pieskovec zakúpený od svedkov H. Š.F. a svedka O. v rozsahu „dvoch plných áut zn. LIAZ“, a že dodaný kameň, resp. jeho bližšie neurčenú časť, prostredníctvom ním najatých remeselníkov na nehnuteľnosti žalovaného položil. Zo svedeckých výpovedí, ani z predloženej fotodokumentácie však nebolo možné zistiť skutočný rozsah dodaného kameňa a vykonaných prác, v tomto smere totiž absentovali predovšetkým relevantné listinné dôkazy (dodacie listy, rozpis vykonaných prác). Keďže medzi zmluvnými stranami nebola výška ceny dojednaná zmluvou, ani osobitnými predpismi, a nevyplývala ani z konkludentného konania sporových strán, bol žalobca (zhotoviteľ diela) oprávnený požadovať od žalovaného cenu primeranú (§ 634 ods. 1 OZ). V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že obsah e-mailovej komunikácie medzi žalobcom a L.. V. M., ako aj skutočnosť, že rozpočet vypracovaný 7. júla 2011 (teda po zhotovení diela) bol zaslaný L.. V. M., sú z pohľadu preukázania uzatvorenia dohody o výške odplaty medzi zmluvnými stranami zmluvy o dielo (žalobca a žalovaný) bezvýznamné. Odvolací súd dodal, že žalobca svoj spor nezačal na skutkovom tvrdení, že žalovaná čiastka je cenou primeranou podľa § 634 ods. 1 OZ a v tomto smere neprodukoval ani dôkaz, na základe ktorého by mohla byť posúdená primeranosť uplatnenej ceny za dodaný materiál a práce (odborné vyjadrenie, súkromný znalecký posudok vo veci primeranosti uplatňovaného nároku na zaplatenie ceny diela), a napokon ani relevantné dokazovanie v tomto smere vykonať nenavrhol. Uvedené podľa názoru odvolacieho súdu svedčalo buď o tom, že žalobca nebol dostatočne znály prostriedkov procesného útoku, ktoré s ohľadom na dôkaznú núdzu o existencii tvrdenej dohody o cene mu priznáva platné právo v podobe ustanovenia § 634 ods. 1 OZ (t. j. tvrdiť a dôkazne preukázať, že požadovaná cena je cenou primeranou), resp. že mal za to, že cena, ktorú požaduje od žalovaného, podmienku primeranosti nespĺňa. Pokiaľ išlo o alternatívne posúdenie uplatneného nároku z pohľadu príslušných zákonných ustanovení o vydaní bezdôvodného obohatenia, konštatoval, že žalobca v žalobe neuviedol, na akom skutkovom základe sa mal žalovaný bezdôvodne obohatiť. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že všeobecným kritériom považovaným vo väčšine prípadov za najlepšie vystihujúce hodnotu bezdôvodného obohatenia majúceho povahu dodávky materiálu a prác je cena obvyklá, stanovená na základe znaleckého posudku opierajúceho sa o vyhodnotenie cien obdobných plnení, avšak v tomto smere u žalobcu absentovali relevantné skutkové tvrdenia a dôkazy. Preto sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca v konaní nepreukázal ani to, či a v akej výške sa žalovaný voči nemu bezdôvodne obohatil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súd podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f/ CSP a ďalej ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Namietal, že súd prvej inštancie sa odklonil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v zrušujúcom uznesení. Zároveň postup odvolacieho súdu, ktorý najprv vychádzal z komunikácie medzi žalobcom a svedkom L.. V. M. a následne vydal napadnutý rozsudok, kde konštatuje jej bezvýznamnosť, vyhodnotil ako nesprávny, nespravodlivý a nepredvídateľný. Žalobca ďalej v súvislosti so skutkovým stavom veci uviedol, že žalovaný mu neuhradil celkovú cenu za práce vykonané v roku

2011 v zmysle rozpočtu do dňa 7. júla 2011, ale poskytol len zálohu vo výške 4 000 eur. Ohľadom výpovede svedka L.. V. M. poznamenal, že túto je potrebné vnímať s ohľadom na jeho úzky vzťah so žalovaným ako zjavne tendenčnú a odporujúcu jeho komunikácii so žalobcom. Konštatoval, že rozsah prác obsiahnutý v predmetnom rozpočte bol vykonaný riadne. Dovolateľ tiež uviedol, že pokiaľ žalovaný tvrdil, že cenu žalobcovi zaplatil, bolo nevyhnutné, aby žalovaný preukázal, za aké práce žalobcovi zaplatil, aby účinne poprel žalobcom uplatnený nárok na zaplatenie ceny za práce vykonané podľa predloženého rozpočtu. Napokon namietal, že súdy sa absolútne opomenuli vysporiadať s návrhom právneho zástupcu žalobcu na vykonanie znaleckého dokazovania, ktorý učinil na pojednávaní konanom dňa 22. apríla 2015, čoho dôsledkom je i súdom neúplne zistený skutkový stav veci. Z uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Súčasne navrhol odložiť právoplatnosť napadnutého rozsudku až do právoplatného skončenia konania na dovolacom súde.

4. Žalovaný vo vyjadrení k podanému dovolaniu žalobcu uviedol, že žalobca svoje dovolanie riadne neodôvodnil, neuviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a v čom spočíva nesprávnosť napadnutého rozhodnutia. Konštatoval, že žalobca v konaní neuniesol dôkazné bremeno ohľadne jeho tvrdenia týkajúceho sa najmä uzatvorenia zmluvy o dielo, predmetu diela a jeho rozsahu, ceny diela, termínu vykonania diela, spôsobu úhrady ceny za dielo, či nepredložil dôkaz o ukončení a odovzdaní diela. Zároveň cenu uvádzanú žalobcom v konaní považoval za zjavne neprimeranú. Keďže so všetkými okolnosťami a tvrdenými skutočnosťami sa vysporiadal súd v odvolacom konaní, pričom rozsudky súdov nižších inštancií sú riadne odôvodnené a zákonné, žalovaný navrhol podané dovolanie odmietnuť, prípadne zamietnuť ako nedôvodné.

5. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (právoplatnosti) dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 a 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobca v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

12. Najvyšší súd už vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalobcu, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP je významný iba procesne nesprávny postup súdu (postup súdu, ktorý porušuje normy upravujúce civilný súdny proces), ktorým sa procesnej strane znemožňuje, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Zakladajúcim vadu zmätočnosti (a prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia) je ale výlučne len ten procesne nesprávny postup, ktorého dôsledky dosahujú (až) takú intenzitu, že porušujú právo na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

16.1. Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29.4.1993, II. ÚS 410/06).

17. Súd nemusí vykonať všetky dôkazy, ktoré navrhne strana sporu. O tom, ktoré dôkazy vykoná, rozhoduje súd. Musí však dbať o to, aby z dokazovania nevylúčil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať rozhodujúcu skutkovú okolnosť významnú pre rozhodnutie. Ak sa súd rozhodne dôkaz nevykonať, musí to zdôvodniť v odôvodnení svojho rozsudku. Túto povinnosť v civilnom konaní ukladalo súdu výslovne už ustanovenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a ukladá mu ju tiež § 220 ods. 2 CSP.

17.1. Aj z ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie je v tejto súvislosti možné

konštatovať vtedy, ak je záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom (stranou) navrhovaného dôkazu zjavne neodôvodnený, chýba mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak bol nevykonaním navrhnutého dôkazu účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

18. Z obsahu preskúmaného spisu dovolací súd zistil, že žalobca na pojednávaní konanom dňa 22. apríla 2015 (č. l. 129 rub spisu) navrhol vykonanie znaleckého dokazovania v súvislosti s rozsahom vykonaných prác a ich hodnoty na stavbe žalovaného. Súd prvej inštancie následne konštatoval, že ďalšie dokazovanie nebolo účastníkmi navrhnuté a vyzval strany v zmysle § 118 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), aby zhrnuli svoje návrhy, vyjadrili sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Po ich vyjadreniach vyhlásil dokazovanie za skončené, na čo bol vyhlásený prvoinštančný rozsudok. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie navrhované dokazovanie nevykonával a na pojednávaní a ani v dôvodoch svojho rozhodnutia sa k nevykonaniu žalobcom navrhovaného znaleckého dokazovania žiadnym spôsobom nevyjadril. Uvedený postup súdu žalobca namietal už v prvom odvolaní (č. l. 167 rub spisu) proti zmieňovanému rozsudku súdu prvej inštancie č. k. 39C/414/2013-151 a tiež v poradí druhom odvolaní (č. l. 273 rub spisu) proti rozsudku č. k. 39C/414/2013-262 vydanému po zrušení pôvodného rozhodnutia odvolacím súdom; napriek uvedenému ostal predmetný návrh na vykonanie znaleckého dokazovania oboma súdmi nižších inštancií nepovšimnutý a v odôvodneniach ich rozhodnutí nereflektovaný.

18.1. So zreteľom na princíp rovnosti zbraní malo pritom kľúčový význam náležité odôvodnenie, prečo sa súd prvej inštancie (a tiež odvolací súd) rozhodol nevykonať dokazovanie navrhnuté žalobcom; rovnaké konštatovanie platí aj vo vzťahu k prijatým záverom súdov, spočívajúcich okrem iného v tom, že žalobca neprodukoval a ani nenavrhol žiadny dôkaz, na základe ktorého by mohla byť posúdená primeranosť uplatnenej ceny za dodaný materiál a práce (porov. ods. 27. a 28. rozsudku súdu prvej inštancie a ods. 12. rozsudku odvolacieho súdu). Opomenutie tejto povinnosti nebolo v danom prípade možné ospravedlniť ani zmenou právnej úpravy v priebehu konania, keď prijatím Civilného sporového poriadku došlo k posunu nazerania na samotný civilný proces, ktorý ako primárnu vyžaduje aktivitu sporových strán. Navyše princíp okamžitej aplikability procesných noriem je komplementárny s osobitným pravidlom v podobe zachovania právnych účinkov úkonov vykonaných za účinnosti skoršej (zrušenej) procesnej úpravy, nazývaný aj ako princíp justifikácie účinkov procesných úkonov. Obsahom tohto princípu je skutočnosť, že procesné úkony subjektov súdneho konania vykonané počas platnosti a účinnosti skoršieho právneho predpisu sa vo sfére svojich účinkov prejavujú s relevanciou pre konanie samotné aj počas účinnosti novej procesnej úpravy.

18.2. Podľa § 384 ods. 2 CSP môže odvolací súd doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonával súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla. Napriek tomu, že žalobca v odvolaní (č. l. 273 rub spisu) namietal, že súd prvej inštancie ponechal bez odôvodnenia nevykonanie znaleckého dokazovania, s čím spájal neúplnosť zisteného skutkového stavu veci, ani odvolací súd tento nedostatok neodstránil.

19. Ako už vyslovil najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018 a 5Cdo/107/2019) procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

20. Procesný postup súdov nižších inštancií, ktorým odmietli vykonať žalobcom navrhovaný dôkaz, mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci z hľadiska rozhodujúcich tvrdení žalobcu o primeranosti uplatňovanej ceny za dodaný materiál a práce či bezdôvodnom obohatení žalovaného.

Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ústavy, a to s poukazom aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 332/09. V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie účastníkom konania navrhovaného dôkazu by ho oproti druhému účastníkovi konania znevýhodňovalo. Bolo preto povinnosťou súdov vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalobcu (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 168/2019).

21. Dovolací súd uzatvára, že pokiaľ súdy nižších súdov dospeli k záveru, že navrhovaný dôkaz nebolo potrebné vykonať, bolo ich povinnosťou v odôvodnení svojich rozhodnutí uviesť, z akých dôvodov návrhu na vykonanie dokazovania nevyhoveli, resp. uviesť ich bezvýznamnosť alebo irelevantnosť. Strana sporu musí dostať odpoveď na svoju otázku, z akých dôvodov nebolo vyhovie jej návrhom na vykonanie dokazovania. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobcu procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a dovolateľ v ňom dôvodne namieta ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.